

Pas a desnivell

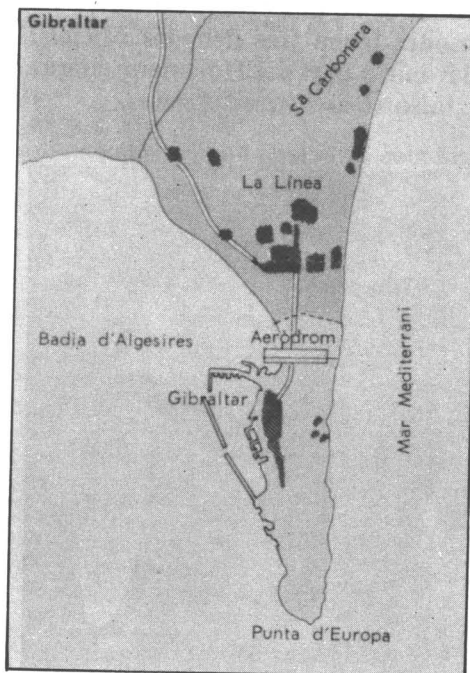
El penyal

Aquest article està fet a cops d'enciclopèdia, concretament d'enciclopèdia catalana. Vol dir que ningú no hi descobrirà res que no pugui confirmar de seguida, però potser ajudarà a recordar o a repassar uns antecedents històrics que, aquests dies, han pres actualitat a rel d'una boda famosa.

El dia 20 de juny de 1705 es va signar un tractat entre Catalunya, representada per Antoni de Peguera i Eimeric i Domènec Perera, i Anglaterra, representada pel plenipotenciari de la reina Anna, Mitford Crowe. El document, conegut per «Pacte de Gènova», segellava l'aliança de Catalunya amb Anglaterra, la qual es comprometia a secundar l'alçament català a favor del rei-arxiduc Carles III d'Àustria. Anglaterra s'obligava a fer respectar en tot cas les constitucions i les lleis de Catalunya.

Semblava una bona garantia, els catalans d'aquells temps se sentiren emparats per una gran potència i es van llançar a una guerra contra el duc d'Anjou, pretendent a la corona d'Espanya. El duc d'Anjou, Felip de nom, nascut a Versalles, era un típic esqueix dels Borbó-Anjou, de tradició centralitzadora i absolutista. Això darrer era un motiu suficient perquè els catalans el rebutgessin per a afiliar-se a la causa de l'altre pretendent, l'arxiduc Carles d'Àustria, que els era més de fiar.

La guerra va durar dotze anys, però Catalunya no va haver d'esperar el final per adonar-se que els seus socis no mereixien confiança. Set anys després del «Pacte de Gènova», en 1713, era signada la «Pau d'Utrecht», en la qual els castellans perderen bous i esvelles, i els catalans la carrèta i la càrrega. Un negoci rodó. Fins i tot per a França, que aconseguia d'entronitzar Felip V com a rei d'Espanya, pagava el preu d'iniciar la seva decadència, però uns i altres —no pas nosaltres— estaven contents perquè prevalia el centralisme, la uniformitat estúpidament imposada i les bases per a la formació d'un Estat que des d'aleshores va de bòlit, sempre amb un rigorós i puntual retard de cinquanta a cent anys respecte a la resta d'Europa. Anglaterra procurà tranquil·litzar la seva consciència reclamant de Felip V la promesa que els catalans gaudirien dels mateixos privilegis que els habitants de Castella. Felip V va dir que sí, naturalment, perquè la cosa, per a un francès, no és motiu d'insomni. I cal reconèixer

que l'home va complir, perquè des de llavors els catalans no hem sofert cap trava per parlar, cultivar i venerar la llengua castellana. Ni per a junyir-nos, amb l'anella al nas, als privilegis dels habitants de Castella, els quals, molt sovint, fan l'efecte de no saber ben bé què els passa.

L'esperit negociador dels anglesos fou més eficaç que l'obsessió centralitzadora dels francesos. I fusionat amb la perspectiva d'imposar el decret de «Nova Planta», Felip V anava deixant trossos de camisa sobre la taula de la conferència. Cedí extensos territoris a Anglaterra, pel broc gros, i prebendes substancials com ara (cosa curiosa) el monopoli de la introducció d'esclaus negres a les colònies espanyoles d'Amèrica. I una generosa carta blanca per a comerciar amb els territoris ultramarins.

Barrejada enmig d'aquesta munificència malbaratadora, Felip V reconegué a Anglaterra la possessió d'una roca minúscula. És segur que no li devia doler gaire, perquè amb prou feines si s'afigurava entre les llenques de continents que repartia com si fossin seves. Si es prova de situar Gibraltar en un planisferi, amb la punta de la més fina de les

agulles de cosir, no tan sols n'hi hauria prou, sinó que ens exposem a punxar Ceuta o Melilla.

Els castellans, tan interessants, tan sobris i austers, es van deixar entabanar inexplicablement per tot aquest embolic. Encara hi creuen, no hi ha manera de fer-los tornar en si. En virtut de caients de caràcter, s'han atribuït en exclusiva la condició d'espanyols —una cosa que no els regatejaré mai—, i s'han sentit ferits per un viatge de noces, han posat el crit al cel perquè el príncep de Gal·les i la seva senyora han fet escala a Gibraltar com a primera etapa de la lluna de mel. Gibraltar: 6 km², uns habitants de parla espanyola que voten majoritàriament per continuar sota la sobirania britànica i uns quants micots que constitueixen una atracció turística. Tot plegat, bon profit a qui correspongui.

Però si hem d'ésser justos, ben objectius, cal comprendre que per a una mentalitat de pàtria intransferible i única, gran, que és com una veritat revelada que no admet discussió, Gibraltar és una espina. Amb tanta grandesa a l'esquena, com un gep, amb tant de sol que no es podia mai en els territoris ocupats, és una humiliació terrible que l'únic país europeu que té una colònia enclavada sigui Espanya. D'això, els catalans ens en fem càrrec, però no ens escatima hores de dormir, potser degut al sentiment que nosaltres també ens hem de treure alguna cosa del damunt. És molt possible que se'ns despertés l'interès i que aportéssim indignació si la convocatòria patriòtica es formulés en uns altres termes. O sigui: que tornéssim al començament de l'afer, que els castellans reclamessin la devolució d'allò que va cedir a gust d'ells un rei francès i que els catalans recobréssim el que aquest mateix rei ens va robar. Si ells fossin capaços d'aquesta empresa conjunta (i és evident que no els atreu el treball d'equip), és probable que els catalans ajuntéssim la nostra veu a la seva. No n'estic segur, però qui sap... Mentrestant, la ruta nupcial d'una parella de joves de bona família ens deixa indiferents. Tant ens fa la cua de vuit metres de la núvia, com la carrossa de vidre, com les escales que faci el yacht «Britannia». Que els vagi bé i que tinguin sort, perquè tal com estan les coses, bona falta els farà. ● PERE CALDERS